

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست دستنویس‌های فارسی کتابخانه ملی اتریش و چند اصلاحیه

فهرست دستنویس‌های فارسی کتابخانه ملی اتریش و آرشیو دولتی اتریش در وین:
ایرج افشار، تهران مؤسسه نشر فهرستگان، ۱۳۸۲، ۳۳۶ص.

این اثر حقیقتاً یکی از بهترین فهرست‌های موجود است که هم از حیث قالب و هم از نظر محتوا به نحو احسن از سوی مؤلفی برجسته همچون آقای افشار فهرستنگاری فنی شده و نیز صفحه بندی بسیار جذاب و زیبای آقای رحیمی ریشه که انصافاً هنر و ظرافت در آن در هم آمیخته که لازم است همینجا به هر دو بزرگوار دست مریزاد بگوییم. این کمترین این فهرست را در همان زمان انتشار، خریداری کرده و بنا به تعبیر خود استاد افشار مطالعه آن ساعتهایی از وقتم را خوش کرد. چند یادداشت مختصر در همان زمان بر حاشیه فهرست مذکور نوشته بودم که چند روز پیش به مناسبتی آنها را دیدم و مفید دانستم که در این وبلاگ ارزشمند جهت اطلاع و استفاده سایر دوستان عزیز درج کنم:

۱. صص ۷۷-۷۸ حسام الدین، شاید شاعر حسام الدین خوسفی و

اشعار مذکور نیز در واقع بخشی از خاوران نامه وی بوده باشد که

البته باید بیشتر بررسی شود.

۲. ص ۱۰۶ منظومه تعریف فروتنی، سراینده: ناشناخته، این اثر و

اشعار باید از عبدالرحمن جامی باشد که البته اشعار مذکور بسیار

معروف اند:

خارکش پیری با^۱ دلّی درشت پشته خار همی برد به دوش

^۱. به جای «با» «ابا» ثبت شده است.

۳. ص ۱۰۶ منظومه حریض بودن ...، سراینده: ناشناخته، این اثر در واقع سمند و بیدل سید احمد کاشی متخلص به سند است که جناب آقای منزوی در فهرست نسخه‌های خطی فارسی: ج ۴، ص ۲۹۲۲ معرفی کرده است.

۴. ص ۱۰۷ منظومه مذمت شکم پرستان، سراینده ناشناخته، این اثر مثنوی شیخ ابوالپشم از شیخ بهاءالدین محمد بن حسین عاملی متخلص به بهایی (در گذشته سال ۱۰۳۰ هـ) است که مرحوم آغا بزرگ تهرانی در الذریعه: ج ۱۹، ص ۲۳۰ معرفی کرده است ولی در نسخه‌های دیگر از ابوالبرکات منیر بن عبدالمجید لاهوری ملتانی (در گذشته سال ۱۰۵۴ هـ) دانسته شده است. جالب است بدانیم که این اثر در واقع منظومه‌ای است فکاهی در داستان زندگی يك طلبه و چگونگی تحصیل و معاش و کیفیت زیست او در مدرسه که با بیانی طنزآمیز نگارش یافته است. در کتاب طنز نامه به قلم نگارنده‌ی سطور به تفصیل درباره‌ی این اثر سخن به میان آمده است. نسخه‌ای در کتابخانه‌ی آیت‌الله مرعشی در قم، ضمن مجموعه‌ی شماره‌ی «۸۹۲۲ موقت» نگهداری می‌گردد که در آن به نام سراینده ملا منیر لاهوری تصریح شده است؛ و نسخه‌ای هم در ضمن مجموعه‌ای (به خط محمدعلی اصفهانی در ۱۳۱۵ هـ) در يك کتابخانه‌ی شخصی در قم نگهداری می‌شود.

آغاز: «بشنو این قصه را تو از بنده تا بگیرد تو را دم‌سی خنده
قصه‌ای بس لطیف و روح افزا خوشتر از شهد و شکر و حلوا...
شیخ ابوالپشم مرد ملائی داشت در کنج مدرسه جائی».

انجام: «جمله دوستان مفلس را خاصه این بینوای مفلس را

در دو عالم دهی تو لطف و پناه به ولای علی ولی الله».

۵. ص ۱۰۷ منظومه مکر اهل روزگار، سراینده ناشناخته، این اثر در واقع منظومه ساده دل یا

همان خرنامه از محمدقلی سلیم طرشتی تهرانی است که آقای منزوی هم چند نسخه را در

فهرست نسخ خطی فارسی: ج ۴، ص ۲۸۵۶ معرفی کرده است.

۶. ص ۱۷۳، در نمایه محل کتابت «سرای بوسنه» یا «بوسنی» که در ص ۱۰۴ آمده است از

قلم افتاده است. و السلام